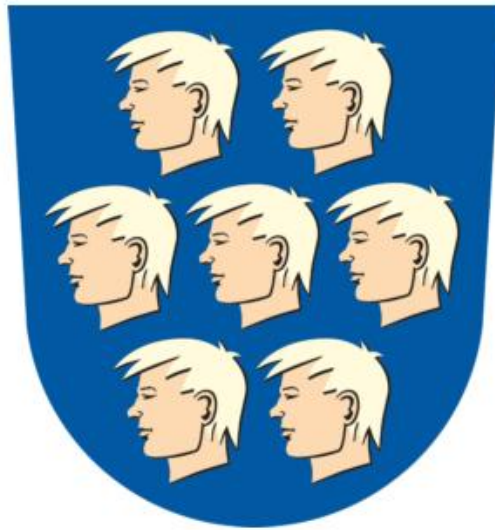


Nurmijärven kunta  
ARVIOINTIKERTOMUS 2025



## Sisällysluettelo

<b>1</b>	<b>Puheenjohtajan katsaus .....</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Tarkastuslautakunnan toiminta .....</b>	<b>4</b>
<b>3</b>	<b>Talouden analyysi.....</b>	<b>2</b>
3.1	<i>Käyttötalous .....</i>	2
3.2	<i>Investointien toteutuminen .....</i>	4
3.3	<i>Talouden tasapaino .....</i>	5
3.4	<i>Taloudellinen tilanne suhteessa verrokkikuntiin .....</i>	7
<b>4</b>	<b>Talouden toteutumisen toimialakohtainen arviointi.....</b>	<b>8</b>
4.1	<i>Konsernipalvelut.....</i>	8
4.2	<i>Sivistys- ja hyvinvointitoimiala .....</i>	9
4.3	<i>Ympäristötoimiala .....</i>	9
4.4	<i>Nurmijärven Vesi -liikelaitos .....</i>	11
4.5	<i>Aleksia-liikelaitos.....</i>	12
4.6	<i>Konserniyhtiöt .....</i>	12
<b>5</b>	<b>Toimialojen tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi .....</b>	<b>14</b>
<b>6</b>	<b>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen .....</b>	<b>16</b>
<b>7</b>	<b>Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....</b>	<b>19</b>
<b>8</b>	<b>Henkilöstö .....</b>	<b>20</b>
<b>9</b>	<b>Muut havainnot .....</b>	<b>21</b>
<b>10</b>	<b>Tarkastuslautakunnan kysymykset kunnanhallitukselle .....</b>	<b>22</b>
<b>11</b>	<b>Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle .....</b>	<b>24</b>

# 1 Puheenjohtajan katsaus

Käsissänne on kesäkuussa 2025 toimikautensa aloittaneen uuden tarkastuslautakunnan ensimmäinen arviointikertomus. Samalla päättyi merkittävä aikakausi kunnan tarkastustoimessa, kun **Hannu Toikkanen** jätti tarkastuslautakunnan puheenjohtajuuden yli 20 vuotta kestäneen ansiokkaan rupeaman jälkeen. Haluan esittää lämpimät kiitokset Hannulle hänen pitkäjänteisestä ja arvokkaasta työstään Nurmijärven kunnan hyväksi.

## **Talouden toimintaympäristö ja haasteet**

Vuosi 2025 oli taloudellisesti odotettua vaikeampi. Suomen talouden toivottu elpyminen jäi toteutumatta, ja kotitalouksien heikko luottamus sekä korkeana pysynyt työttömyys heijastuivat suoraan kuntatalouteen. Vaikka kunnan käyttötalous pysyi talousarvion raameissa, kokonaisvaltainen talouden tasapaino heikkeni selvästi.

Tähän vaikutti erityisesti poikkeuksellisen korkea investointitaso, joka kohdistui talonrakennukseen, liikenneväyliin ja alueiden kehittämiseen. Jatkossa säästöt käyttötaloudessa eivät yksin riitä talouden tasapainottamiseen. Meidän on tarkasteltava suunniteltuja investointeja kriittisesti ja etsittävä rohkeasti vaihtoehtoisia toteutusmalleja. Uuden Kestävän kasvun -ohjelman valmisteluun on otettava laajasti mukaan niin luottamushenkilöt, henkilöstö kuin kuntalaiset ja sidosryhmätkin.

## **Työllisyys ja uudet vastuut**

Vuoden 2025 alussa toteutunut TE-palveluiden siirto kunnille lisäsi kunnan vastuuta työttömyysturvasta. Korkea työttömyys on suora rasite kuntataloudelle, ja siksi kunnan on toimittava aktiivisesti ja innovatiivisesti työllisyyden parantamiseksi. Aktiivinen ote työllisyyden hoidossa on paitsi inhimillisesti tärkeää, myös taloudellinen välttämättömyys.

## **Investoinnit ja kiinteistöjen ylläpito**

Vuosi oli merkittävien rakennushankkeiden aikaa: Seitsemän Veljeksens koulu, liikuntatilat sekä Kaikumetsän päiväkotijoukko ja koulu valmistuivat etuajassa. Uusien rakennusten valmistumisen lisäksi kouluja ja päiväkoteja toimi väistötiloissa. Väistötilakustannukset tuplaantuivat edellisestä vuodesta 3,7 miljoonaan euroon.

Tarkastuslautakunta kantaa huolta kunnan kiinteistöomaisuuden hoidosta. Tarvitsemme selkeän suunnitelman vuosikorjauksista ja hoitotoimenpiteistä sekä niihin osoitetut resurssit ja vastuuhenkilöt. Nurmijärven yhteiskoulun ja lukion hankesuunnitelma hyväksyttiin ja rakentaminen toteutetaan elinkaarismallina. Klaukkalan Urheilupuiston koulu purettiin ja uuden koulun rakentaminen alkaa vuonna 2026. Jatkossa suurissa hankkeissa rakentamisen valvontaan on panostettava entisestään mahdollisten rakennusvirheiden välttämiseksi.

## **Strategia ja uudistuva organisaatio**

Uusi 1.6.2025 alkanut valtuustokausi toi mukanaan päivitetyn luottamushenkilöorganisaation ja hallintosäätöjärjestelmän. Tarkastuslautakunta katsoo, että hankintavaltuuksia on tarkasteltava kriittisesti riskienhallinnan näkökulmasta.

Uutena toimielimenä aloitti tulevaisuusvaliokunta, jonka tehtävänä on keskittyä kunnan strategiseen ohjaukseen.

Marraskuussa 2025 hyväksyttiin uusi kuntastrategia, *Ylpeästi Lande*, asettaa selkeät kärjet: liikkuminen, yhteisöllisyys, yritysmyönteisyys ja nurmijärkisyys. Strategian toteutumista on seurattava aktiivisesti, jotta voimme varmistaa toimenpiteiden todella parantavan kuntalaisten palveluita.

Myös kunnan tehtävänä oleva hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, vaatii selkeitä rakenteita. HYTE-kerroin on kunnalle tärkeä taloudellinen kannustin, ja meidän on varmistettava, että tiedonkulku THL:n suuntaan toimii moitteetta. Hyte-kerroin perustuu 20-indikaattoriin, jossa kuvataan kunnassa tehtävää Hyte-työtä.

## **Henkilöstö ja toiminnan laatu**

Hyvinvoiva henkilöstö on laadukkaiden palveluiden perusta. On ilahduttavaa, että sairauspoissaolot vähenivät ja yleinen työtyytyväisyys parani, vaikka yksiköiden välillä onkin suurta vaihtelua. Huolenaiheisiin on puututtava

oikea-aikaisesti etsimällä ongelmien juurisyyt. Lisäksi Nurmijärven Veden laskutusepäselvyyksien kaltaiset haasteet on selvitettävä perusteellisesti, jotta vastaavilta vältytään tulevaisuudessa.

Vuoden 2025 aikana aloitettiin valmistelu, jossa päätetään joukkoliikenteen järjestämistavasta. Nykyinen sopimus Korsisaaren kanssa on voimassa vuoden 2028 loppuun asti. Joukkoliikenteen sujuvuus on tärkeä kunnan veto ja pitovoiman kannalta.

Haasteista huolimatta Nurmijärvi on kasvava ja elinvoimainen kunta. Yhteisöllisyydellä ja yritysmuotoisyydella varmistamme, että Nurmijärvi on jatkossakin paras asuinpaikka kaikenikäisille.

Merja Winha-Järvinen  
tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

## 2 Tarkastuslautakunnan toiminta

Valtuuston toimikautekseen valitsema tarkastuslautakunta vastaa kuntalain 121 §:n ja 125 §:n mukaan kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä tarkastusta koskevien asioiden valmistelusta.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan jäsenet 1.6. 2025 alkaen ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä:

Jäsen	Varajäsen
pj. Merja Winha – Järvinen, KOK	Kirsi Salmo, KOK
vpj. Valtteri Hartikainen, KESK	Juuso Jaakola-Siimes, KESK
Osmo Suominen, SDP	Erkki Rantanen, SDP

Tuulia Paulanto, VIHR	Antti Mattila, VIHR
Niklas Meri, PS	Pinja Alanne, PS
Anne Koskela, VAS	Pauliina Pukarinen, VAS (29.10.2025 asti) Leena Tuomisto, VAS (30.10.2025 alkaen)
Pauli Hyyryläinen, KD	Hannu Toikka, KD

Tarkastuslautakunta on laatinut arviointisuunnitelman koko toimikaudelleen, jota on tarkennettu vuosittain laaditussa yksityiskohtaisemmassa arvioinnin työohjelmassa. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut tiedonhallinnan erityisasiantuntija Jani Johansson. Nurmijärven kunnan tilintarkastusyhteisönä vuoden 2025 tilintarkastuksessa on ollut BDO Audiator Oy. Tarkastuslautakunta on huomionnut esteellisydet toiminnassaan.

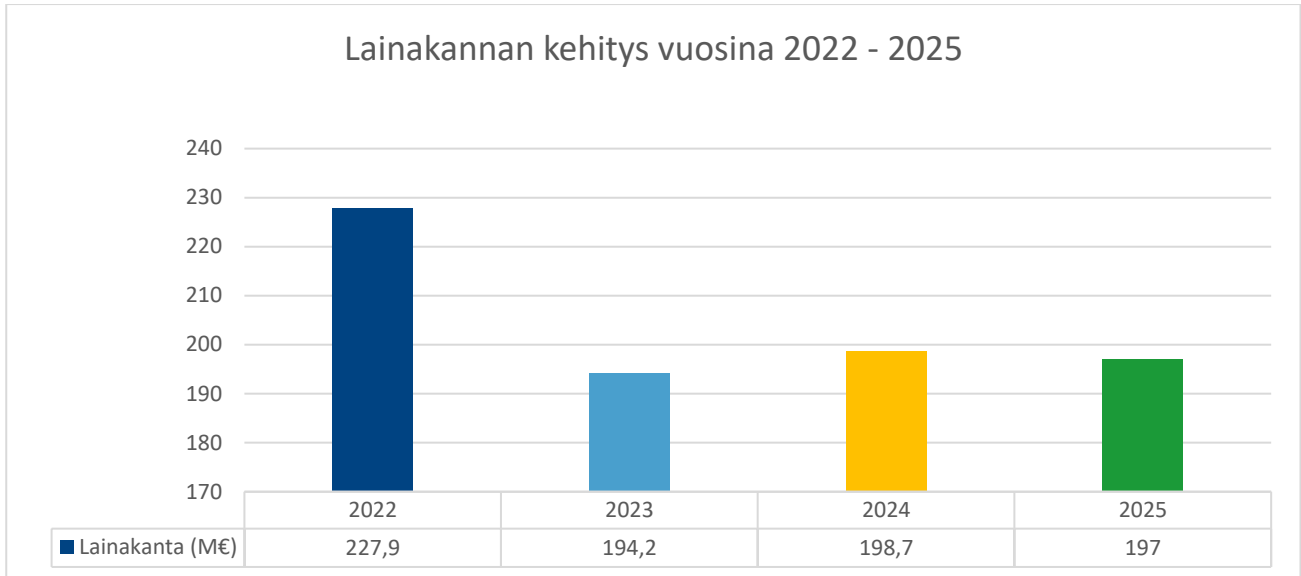
Tarkastuslautakunnan laatiman arviointikertomuksen keskeisin tietolähde on Nurmijärven kunnan tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2025. Muita tietolähteitä ovat vuoden 2025 talousarvio, henkilöstökertomus 2025, toimielinten pöytäkirjat sekä muu käytettävissä oleva materiaali. Tarkastuslautakunta on lisäksi kuullut viranhaltijoita sekä seurannut kunnan päätöksentekoa toimielinten pöytäkirjoista ja tutustunut muihin arvioinnin näkökulmasta keskeisiin asiakirjoihin.

## 3 Talouden analyysi

### 3.1 Käyttötalous

Tilikauden 2025 käyttötalous toteutui talousarvion raamien mukaisesti, mutta kokonaisuutena kunnan talouden tasapaino heikkeni selvästi. Kunnan toimintakate toteutui 121,2 miljoonaa euron tasolla ja se toteutui 1,7 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempana. Toimintakatteen myönteistä toteumaa selittivät erityisesti arvioitua suuremmat toimintatuotot sekä joidenkin toimintamenojen, kuten palvelujen ostojen, budjetoitua pienempi toteutuminen. Henkilöstömenot sen sijaan ylittivät muutetun talousarvion 1,8 miljoonalla eurolla, mikä heijastaa kunta-alan palkkaratkaisujen sekä palvelurakenteen muutosten kustannusvaikutuksia. Toimialakohtaisesti tarkasteltuna nettomenot kasvoivat eniten sivistys- ja hyvinvointitoimialalla, jossa nettomenot olivat 119,5 miljoonaa euroa ja kasvoivat edellisvuodesta 10,0 miljoonaa euroa. Ympäristötoimialalla nettotuotot puolestaan heikkenivät merkittävästi erityisesti maanmyyntitulojen vähenemisen seurauksena. Konsernipalveluiden nettomenot laskivat, mikä osaltaan tasasi kokonaiskuvaa, mutta ei riittänyt kompensoimaan muiden toimialojen kustannuskehitystä.

Tuloslaskelman perusteella kunnan taloudellinen tulos muodostui alijäämäiseksi. Tilikauden tulos oli -4,3 miljoonaa euroa, mikä merkitsee selvää heikennystä edellisvuoteen verrattuna. Toimintatuotot olivat 33,2 miljoonaa euroa ja toimintakulut 154,9 miljoonaa euroa, jolloin toimintakate oli -121,2 miljoonaa euroa. Verotuloja kertyi 109,9 miljoonaa euroa ja valtionosuuksia 33,1 miljoonaa euroa, mutta verotulot jäivät sekä alkuperäisestä että muutetusta talousarviosta. Verorahoituksen heikko kehitys yhdistettynä toimintakulujen kasvuun heikensi kunnan tulorahoitusasemaa.



Kuvio 1. Lainakannan kehitys vuosina 2022 – 2025 (milj. euroa)

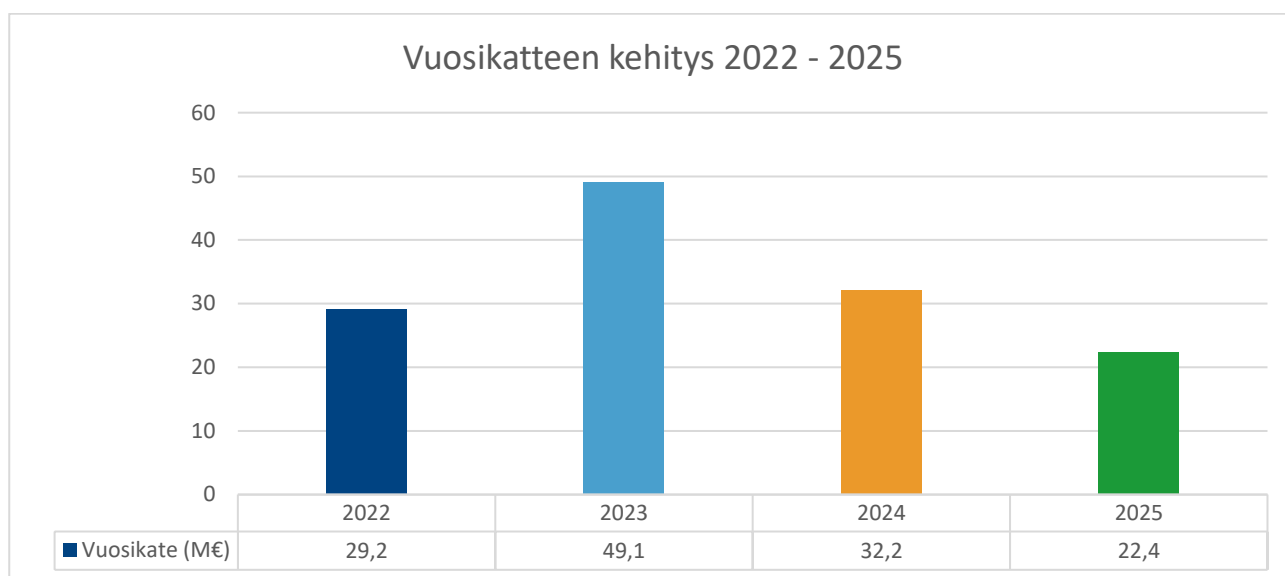
**Toiminnan ja investointien** rahavirta oli vuonna 2025 selvästi negatiivinen, yhteensä noin –21,7 miljoonaa euroa. Investointien tulorahoitusprosentti jäi 49 prosenttiin, kun tasapainoisessa taloudessa tulorahoituksen tulisi pitkällä aikavälillä kattaa investoinnit vähintään 80–120 prosenttisesti. Investointitaso pysyi korkeana samalla, kun käyttötalouden menot kasvoivat, mikä johti rakenteelliseen epätasapainoon kunnan tulorahoituksen ja menojen välillä. Käyttötalouden ja investointien yhteinen rahoitusvaje jouduttiin kattamaan kassavarojen vähentämisellä ja lainarahoituksella.

Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa, riittävätkö kunnan toiminnasta kertyvät tulorahat investointien rahoittamiseen ilman lisävelkaantumista tai kassavarojen purkamista. Positiivinen rahavirta osoittaa investointien olevan tulorahoitteisia, kun taas negatiivinen rahavirta merkitsee, että investoinnit ja toiminta ylittävät kunnan tulorahoituksen ja rahoitusvajetta joudutaan kattamaan lainanotolla tai kassavaroja vähentämällä.

Kunnan vakavaraisuus heikkeni vuonna 2025 edelleen. **Omavaraisuusaste** laski 40,4 prosenttiin, mikä on selvästi alle kuntataloudessa yleisesti pidetyn vähintään 50 prosentin tavoitetaso. Suhteellinen velkaantuneisuus nousi 143,4 prosenttiin, mikä kertoo siitä, että kunnan käyttötuloihin nähden velkarasitus on korkea. **Laskennallinen lainanhoitokate** heikkeni tasolle 0,9, mikä tarkoittaa, ettei tulorahoitus riitä kattamaan lainojen korkoja ja lyhennyksiä ilman lisävelanottoa tai kassavarojen käyttöä. Vaikka kunnan lainakanta euromääräisesti hieman pieneni, rahoitusriskit säilyvät korkeina tulorahoituksen heikon kehityksen ja tulevien investointipaineiden vuoksi.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa, kuinka hyvin kunnan tulorahoitus riittää lainoista aiheutuvien korkojen ja lyhennysten hoitamiseen. Tunnusluku lasketaan vertaamalla vuosikatetta lisättynä korkokuluilla lainojen korkoihin ja laskennallisiin lyhennyksiin. Tulorahoituksen katsotaan riittävän lainanhoitoon, kun tunnusluvun arvo on vähintään 1, ja arvon jäädessä alle yhden kunta joutuu hoitamaan lainavelvoitteitaan lisävelalla, omaisuutta realisoimalla tai kassavaroja purkamalla. Omavaraisuusaste mittaa kunnan rahoitusrakennetta ja taloudellista vakautta kuvaamalla, kuinka suuri osa kunnan varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Se lasketaan jakamalla oma pääoma taseen loppusummalla. Korkea omavaraisuusaste osoittaa vahvaa taloudellista puskuria ja parempaa kykyä selviytyä talouden heilahteluista, kun taas matala omavaraisuusaste kertoo velkarahoituksen suuresta osuudesta ja suuremmasta taloudellisesta riskistä

**Vuosikate** oli 21,4 miljoonaa euroa ja heikkeni edellisvuodesta 10,8 miljoonaa euroa. Vuosikate kattoi poistoista vain 83,1 prosenttia, mikä osoittaa, ettei tulo-rahoitus ollut riittävää kattamaan käyttöomaisuuden kulumista. Tämä heikentää kunnan talouden kestävyyttä ja lisää painetta tulevien vuosien rahoitusratkaisuille. Rahoituslaskelman tarkastelu osoittaa, että kunnan toiminnan ja investointien rahavirta oli selvästi alijäämäinen. Toiminnan rahavirta oli 17,7 miljoonaa euroa, mutta investointien rahavirta –39,4 miljoonaa euroa, jolloin toiminnan ja investointien yhteenlaskettu rahavirta muodostui –21,7 miljoonaksi euroksi. Tämä tarkoittaa, ettei käyttötalous ja investointitoiminta olleet katettavissa tulo-rahoituksella, vaan rahoitusvajetta jouduttiin kattamaan velkarahoituksella ja kassavarojen purkamisella. Vuosikatetta pidetään lähtökohtaisesti riittävänä, kun se kattaa vähintään suunnitelman mukaiset poistot. Mikäli vuosikate jää alle poistojen ja erityisesti alle 80 prosentin, tulo-rahoitus ei vastaa kunnan omaisuuden kulumista eikä investointitarpeita, mikä heikentää talouden kestävyttä ja lisää pitkän aikavälin rahoitusriskejä.



Kuvio 2. Vuosikatteen kehitys vuosina 2022 – 2025 (milj. euroa)

Rahoituksen rahavirta oli 10,9 miljoonaa euroa positiivinen, mutta tästä huolimatta rahavarat vähenivät tilikauden aikana 10,8 miljoonaa euroa ja olivat vuoden lopussa 21,7 miljoonaa euroa. Kassan riittävyys heikkeni 32,2 päivään, mikä kaventaa kunnan taloudellista puskuria ja lisää maksuvalmiusriskiä.

Tulo-rahoituksen ja nettomenojen välinen suhde oli selvästi epätasapainossa. Investointien omahankintameno oli 43,5 miljoonaa euroa, ja investointien tulo-rahoitusaste jäi 49,2 prosenttiin, kun suositeltava vaihteluväli on 80–120 prosenttia. Tämä osoittaa, että investointitaso oli selvästi liian korkea suhteessa kunnan tulo-rahoituksen kantokykyyn. Nettomenojen kasvu yhdistettynä verorahoituksen vaimeaan kehitykseen johti tilanteeseen, jossa kunnan rahoitusrakenne heikkeni ja riippuvuus velkarahoituksesta kasvoi.

### 3.2 Investointien toteutuminen

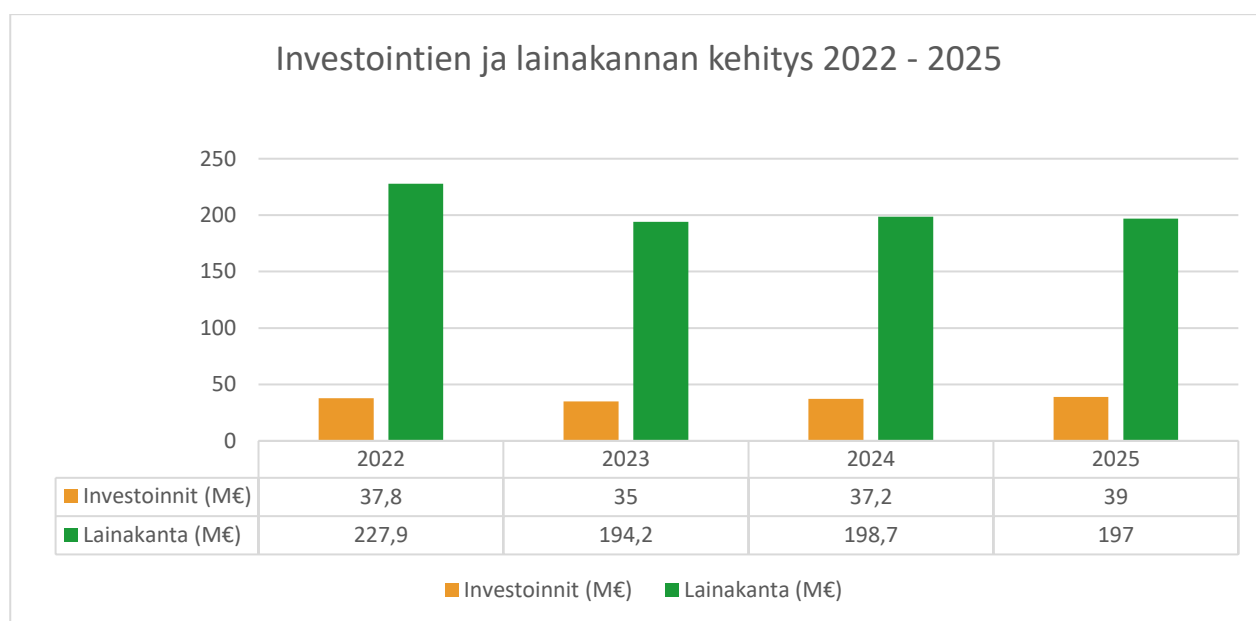
Nurmijärven kunnan investointitaso oli tilikaudella 2025 edelleen korkea ja muodostui keskeiseksi tekijäksi kunnan taloudellisen aseman heikkenemisessä. Investointien omahankintameno oli 43,5 miljoonaa euroa, ja nettoinvestoinnit olivat 23,0 miljoonaa euroa. Investointien toteuma jäi noin 1,7 miljoonaa euroa muutettua talousarviota pienemmäksi, mutta kokonaisuutena investointitaso säilyi korkeana suhteessa kunnan tulo-rahoituksen kantokykyyn.

Investoinnit kohdistuivat pääosin talonrakennukseen ja liikenneväyliin ja yleisiin alueisiin. Merkittävin yksittäinen rakennushanke oli Rajamäen kampus. Lisäksi investointien kokonaismäärää kasvatti Rajamäen Uimahalli Oy:tä koskenut 12,0 miljoonan euron pääomallainan konvertointi sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, joka näkyy kirjanpidollisesti investointimenona ilman välitöntä kassavaikutusta.

Investointien rahoitus nojasi vain osittain tulorahoitukseen. Vuosikate oli 21,4 miljoonaa euroa, minkä seurauksena investointien tulorahoitusaste jäi 49,2 prosenttiin. Tämä on selvästi alle suositellun 80–120 prosentin tason ja osoittaa, että investointeja rahoitettiin merkittävästi velkarahoituksella ja kassavarojen vähentämisellä. Toiminnan ja investointien yhteenlaskettu rahavirta oli –21,7 miljoonaa euroa, mikä kertoo merkittävästä rahoitusvajasta.

Investointien korkea taso heikensi kunnan maksuvalmiutta. Rahavarat vähenivät tilikauden aikana 10,8 miljoonaa euroa ja olivat vuoden lopussa 21,7 miljoonaa euroa. Kassan riittävyys heikkeni, mikä kaventaa kunnan taloudellista liikkumavaraa ja lisää riskiä reagoida talouden häiriöihin.

Tilikauden lopussa lainakanta oli 197,3 miljoonaa euroa eli 4 349 euroa asukasta kohden. Suhteellinen velkaantuneisuus nousi 143,4 prosenttiin, ja laskennallinen lainanhoitokate heikkeni tasolle 0,9, mikä viittaa siihen, ettei tulorahoitus ole riittävää lainojen korkojen ja lyhennysten hoitamiseen ilman lisävelanottoa tai kassavarojen vähentämistä.



Kuvio 3. Investointien ja lainakannan kehitys vuosina 2022 – 2025 (milj. euroa)

Tarkastuslautakunnan näkökulmasta investointien toteutuminen osoittaa rakenteellisen epätasapainon kunnan taloudessa. Vaikka investoinnit kohdistuivat pääosin kunnan palvelutuotannon ja infrastruktuurin kannalta välttämättömiin hankkeisiin, investointitaso oli selvästi liian korkea suhteessa kunnan tulorahoitukseen. Investointien ja tulorahoituksen välinen epäsuhta lisäsi velkaantumisen ja maksuvalmiuden heikkenemisen riskiä.

### 3.3 Talouden tasapaino

Kunnalla on taseessaan vielä kertynyttä ylijäämää noin 68,4 miljoonaa euroa, mikä tuo lyhyellä aikavälillä puskuria alijäämäisille tilikausille. Tilinpäätöksen perusteella puskurin käyttö on kuitenkin käynnistynyt, eikä

nykyinen kehityssuunta ole pitkällä aikavälillä kestävä. Tilinpäätöksen ennusteiden mukaan ilman uusia ja vaikuttavia sopeutustoimia kunnan talous pysyy pääosin alijäämäisenä tulevina vuosina ja velkaantumisen arvioidaan kasvavan voimakkaasti erityisesti suurten investointien ja korkoriskien vuoksi.

Tilikauden tulos muodostui 4,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, ja vuosikate heikkeni olennaisesti edellisvuodesta kattaen poistoista vain noin 83 prosenttia. Tämä osoittaa, ettei kunnan tulorahoitus riittänyt edes omaisuuden kulumisen kattamiseen, mikä on keskeinen tasapainoisen talouden vähimmäisedellytys. Talouden heikkeneminen ei ollut satunnaista, vaan liittyi rakenteelliseen epäsuhtaan tulojen ja menojen välillä, jota verotulojen arvioitua heikompi kehitys entisestään korosti. Oheisessa taulukossa on laskettu tilinpäätöksen 2025 taseen ylijäämän riittävyttä taloussuunnitelmakauden ajalle.

<b>Talouden tasapainon tarkastelua vuosien 2025–2028 aikana</b>	
<b>Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.2025</b>	<b>+ 68 403 149</b>
<b>Tilikauden ylijäämä 31.12.2025</b>	<b>- 4 284 648</b>
<b>Ylijäämät yhteensä 31.12.2025</b>	<b>+ 64 128 501 euroa</b>
<b>Talousarvio 2026 alijäämäarvio</b>	<b>- 3 766 401</b>
<b>Taloussuunnitelma 2027 ylijäämäarvio</b>	<b>+ 10 411 745</b>
<b>Taloussuunnitelma 2028 alijäämäarvio</b>	<b>- 1 623 619</b>
<b>Ylijäämät 2026–2028 yhteensä</b>	<b>- 5 021 725 euroa</b>
<b>Arvio yli-/alijäämästä 31.12.2028</b>	<b>+ 56 106 776 euroa</b>

Taulukon mukaan Nurmijärven kunnalla olisi taseessaan noin 56 milj. euron ylijäämä vuoden 2028 lopussa. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että taloussuunnitelmakauden muutokset kunnan omassa taloudessa ja toimintaympäristössä voivat yhdessä heikentää merkittävästi suunnitelman ennustettavuutta. Nurmijärven kunnan tulevien vuosien taloudellista tulosta uhkaavat erityisesti tulopohjan heikko ennustettavuus, kasvavat lakisääteiset kustannukset, sekä korkea investointi- ja velkaantumistaso. Verorahoituksen kehitys on altis työllisyystilanteen heikkenemiselle ja TE-palvelu-uudistuksen myötä kunnan talous on aiempaa suuremmin sidoksissa suhdannevaihteluihin kasvavien työllisyshoidon kustannusten kautta. Samanaikaisesti merkittävät palveluverkon ja kiinteistökannan investointipaineet lisäävät velkaantumista tilanteessa, jossa tulorahoitus ei riitä kattamaan investointeja. Korkea velkamäärä altistaa kunnan merkittäväälle korkoriskille, joka voi nopeasti heikentää vuosikatetta ja syventää alijäämiä. Mikäli investointeja, palvelurakennetta ja käyttötalouden menokehitystä ei sopeuteta kunnan taloudelliseen kantokykyyn, riskinä on talouden epätasapainon syveneminen ja rahoitusaseman olennaisesti heikentyminen tulevina vuosina.

Kuntalain 118§: n mukaan kunta voi joutua arviointimenettelyyn, asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa, tai rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

KRITEERI	TP2024	TP2025	JOHTOPÄÄTÖS
Kuntakonsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %	118,2 %	91,0 %	EI TÄYTY
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	Nurmijärvi: 7,50 Koko maa: 7,47	Nurmijärvi: 7,50 Koko maa: 7,54	EI TÄYTY
Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainojen ja vuokravastuiden määrän vähintään 50 %:lla.	Nurmijärvi: 6 970 €/as Koko maa, raja-arvo v. 2024: 8 549 €/as	Nurmijärvi: 7140 €/as Koko maa, raja-arvo v. 2025: 7678 €/as	EI TÄYTY
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	1,1	0,9	EI TÄYTY

Taulukko 1. Nurmijärven kunnan tunnusluvut suhteutettuna kriisikuntakriteeristön rahoituksen riittävyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnuslukuihin.

### 3.4 Taloudellinen tilanne suhteessa verrokkikuntiin

Alla olevassa taulukossa on verrattu Nurmijärven kunnan ja kuntakonsernin eräitä taseen tunnuslukuja muutamaani Uudenmaan kuntiin.

	SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS %	SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS KONSERNI	VEL-%,	LAINAT JA VASTUUT € / ASUKAS	LAINAT JA VASTUUT € / ASUKAS KONSERNI	OMAVARAISUUSASTE	OMAVARAISUUSASTE, KONSERNI
<b>Nurmijärvi</b>	<b>143,5 (4)</b>	<b>172,3 (3)</b>		<b>5184 (5)</b>	<b>7140 (6)</b>	<b>40,4 (7)</b>	<b>35,7(7)</b>
Kirkkonummi	138,6	149,0		5190	7324	30,2	23,2
Lohja	125,3	129		4423	5330	42,0	38,5
Tuusula	194,1	180,5		7726	9264	34,5	31,1
Kerava	93,5	137,3		2763	8064	66,4	44,1
Järvenpää	145,2	212,5		6130	9996	31,4	18,3
Porvoo	38,1	85		1310	5145	72,7	52,3
Hyvinkää	86,5	142,9		2525	6100	60,4	44,2
Vihti	122,3	112,2		3789	3748	45,5	46,3
Sipoo	154,3	132,2		6034	9678	47,7	47

Taulukko 2. Nurmijärven kunnan taseen tunnuslukuja ympäristökuntiin verrattuina (lähde: kuntien verkkosivut)

Taulukossa on merkittynä kunkin tunnusluvun kohdalla vihreällä vertailujoukon parhaiten sijoittunut kunta ja punaisella vertailujoukon huonoiten sijoittunut kunta. Nurmijärven kunnan sijoitus on laitettu sulkuihin tunnusluvun yhteyteen. Nurmijärvi sijoittuu vertailujoukon keskivaiheille suhteellisen velkaantuneisuuden ja lainojen ja vuokravastuiden asukaskohtaisessa määrässä. Omavaraisuusasteen osalta Nurmijärven sijoitus on vertailujoukon keskiarvon alapuolella.

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO

Nurmijärven kunnan taloudellinen tilanne heikkeni merkittävästi tilikaudella 2025. Tilikauden tulos muodostui -4,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, ja keskeiset talouden tasapainoa kuvaavat tunnusluvut heikkenivät edellisvuoteen verrattuna. Talouden kehitys osoittaa, että kunnan rahoitusrakenne on kiristynyt ja talouden liikkumavara kaventunut, vaikka käyttötalous pysyi pääosin talousarvioraameissa.

Talouden heikkeneminen ei johdu yksittäisestä poikkeamasta, vaan useiden samanaikaisten tekijöiden yhteisvaikutuksesta: toimintakulujen kasvu, verorahoituksen vaimea kehitys sekä korkea investointitaso suhteessa tulo-rahoitukseen. Ilman investointitason selkeää hillintää ja rahoitusrakenteen vahvistamista investointipaineet uhkaavat kasaantua tuleville vuosille ja heikentää kunnan taloudellista kestävyttä

## 4 Talouden toteutumisen toimialakohtainen arviointi

Tarkastuslautakunta on arvioinut talouden toteutumista toimialakohtaisesti. Luvun lopussa on taulukko, jossa on esitelty toimialojen talousarvion toteutuminen, sekä talousarviopoikkeamat. Vuoden 2025 talousarvion mukaan Talousarviossa käyttötalous on valtuustoon nähden sitova pääsääntöisesti toimialoittain niin, että sitovuus on toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli netto (toimintakate).

### 4.1 Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden talous toteutui vuonna 2025 kokonaisuutena hieman muutettua talousarviota paremmin. Toimintakate alittui myönteisesti noin 0,1 miljoonalla eurolla, mikä osoittaa, että menojen hallinta onnistui haastavasta toimintaympäristöstä huolimatta. Toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion 74456 eurolla, kun taas toimintakulut jäivät 23 138 euroa alle talousarvion. Näiden yhteisvaikutuksesta toimintakate oli 97 594 euroa muutettua talousarviota parempi.

Tilinpäätöksessä todetaan, että henkilöstömenot kasvoivat koko kunnassa palkkatarkistusten ja tehtävien lisääntymisen seurauksena, mikä koski myös konsernipalveluita.

Konsernipalveluiden vastuulla ollut sisäinen valvonta ja riskienhallinta kehittyivät tilikauden aikana, mutta tilinpäätöksen perusteella riskiprofiili säilyi korkeana. Taloudelliset riskit liittyivät erityisesti verotulojen heikkoon ennustettavuuteen, investointien kokoluokkaan ja korkoriskien kasvuun. Lisäksi ICT-ympäristöön, tietoturvaan ja tiedonhallintaan liittyvät riskit nousivat esiin toimintaympäristön monimutkaistuesssa

Tilinpäätöksen perusteella konsernipalveluiden vastuulla oli vuoden 2025 aikana useita samanaikaisia merkittäviä uudistuksia ja tehtäviä. Kuntastrategian valmistelu ja toimeenpanon käynnistäminen, TE-palveluiden siirto kunnalle, vaalien järjestäminen sekä useat hallinnon ja talousohjauksen uudistukset kuormittivat konsernipalveluiden henkilöstöä samanaikaisesti. Osa henkilöstöön liittyvistä tavoitteista toteutui vain osittain, mikä viitataan siihen, että resurssien ja tehtävien välinen tasapaino ei ole kaikilta osin hallinnassa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että konserniohjausta kehitetään samassa tahdissa kuin kunnan toimintaympäristön ja talouden vaatimukset kasvavat.

## 4.2 Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Talouden toteutumisen osalta sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion merkittävästi. Toimintatuottoja kertyi tilinpäätöksessä 6,9 miljoonaa euroa, mikä oli noin 1,0 miljoonaa euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa. Ylitys johtui pääosin kotoutumispalveluihin liittyvistä tuotoista, valtionavustuksista sekä yhteistoimintakorvauksista. Tämä osoittaa, että toimiala on kyennyt reagoimaan osin kasvaneisiin tehtäviin hyödyntämällä ulkopuolista rahoitusta ja hankerahoitusta. Samanaikaisesti toimintakulut kasvoivat talousarviota enemmän. Toimintakulut olivat tilinpäätöksessä noin 126,4 miljoonaa euroa, mikä merkitsi noin 1 miljoonan euron ylitystä muutettuun talousarvioon nähden. Keskeisimmät ylitykset liittyivät henkilöstökuluihin, palvelusetelikuluihin sekä työttömyysturvan kuntaosuuksiin. Näiden tekijöiden seurauksena toimialan toimintakate heikkeni, ja toteutunut toimintakate oli noin –119,5 miljoonaa euroa, mikä osoittaa, ettei menokasvua onnistuttu hallitsemaan toimintatuottojen kasvusta huolimatta.

Toiminnallisesti sivistys- ja hyvinvointitoimialan toteutuminen oli monilta osin onnistunutta. Kouluterveyskyselyn 2025 tulokset osoittivat myönteistä kehitystä muun muassa osallisuuden kokemuksessa, harrastustoimintaan osallistumisessa ja alkoholin kokeilujen vähenemisessä. Samanaikaisesti esiin nousi uusia ja osin merkittäviä haasteita, kuten liikkumattomuus, koulunkäynnistä pitämisen heikkeneminen sekä nikotiinituotteiden käytön lisääntyminen. Toimiala toteutti laajasti hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevia toimenpiteitä, ja sillä oli keskeinen rooli Nurmijärven 250-vuotisjuhluvuoden tapahtumien järjestämisessä, mikä vahvisti kuntalaisten osallistumista ja yhteisöllisyyttä.

Palveluverkkoon ja tiloihin liittyvä toiminta oli vuonna 2025 osittain onnistunutta, mutta myös riskialtista. Useat merkittävät koulu- ja päiväkotihankkeet, kuten Rajamäen Seitsemän veljeksien koulu ja uusi liikuntahalli sekä Kaikumetsän päiväkotikoulu, valmistuivat suunniteltua aikaisemmin. Investoinneista jäi käyttämättä noin 0,45 miljoonaa euroa, mikä vastasi noin 17 prosenttia toimialan investointimäärärahasta. Samanaikaisesti useissa kouluissa ja päiväkodeissa jouduttiin turvautumaan väistötiloihin sisäilmaongelmien vuoksi, mikä lisäsi sekä taloudellista kuormitusta että toiminnallisia riskejä. Tämä heikentää palveluverkon pitkäjänteistä hallintaa ja lisää epävarmuutta tulevien vuosien talouskehityksestä.

Lainsäädännön muutokset vaikuttivat merkittävästi toimialan toimintaan ja talouteen vuonna 2025. Oppimisen tuen uudistus lisäsi esi- ja perusopetuksen velvoitteita ja kasvatti henkilöstötarvetta erityisesti erityisopetuksessa. Lisäksi varhaiskasvatukseen ja palvelusetelijärjestelmään liittyvät muutokset sekä TE2025-uudistuksen myötä kunnalle siirtyneet työllisyyspalvelutehtävät laajensivat toimialan vastuualuetta. Nämä muutokset lisäsivät kustannuspaineita tilanteessa, jossa taloudellinen liikkumavara oli jo valmiiksi rajallinen.

Henkilöstön osalta sivistys- ja hyvinvointitoimialan henkilöstömäärä oli vuoden 2025 lopussa noin 1 320 henkilötyövuotta, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Henkilöstön saatavuusongelmat jatkuivat erityisesti varhaiskasvatuksessa, ja kasvavat lakisääteiset velvoitteet lisäsivät työkuormitusta. Henkilöstöriskit näkyvät välillisesti kustannusten kasvuna, sairauspoissaoloina ja toiminnan sopeuttamisen vaikeutena, mikä heikentää toimialan taloudellista kestävyyttä.

## 4.3 Ympäristötoimiala

Ympäristötoimialan talous toteutui vuonna 2025 muutostalousarviota hieman heikommin. Toimintatuotot olivat noin 27 milj. euroa ja ylittivät muutetun talousarvion selvästi. Samanaikaisesti toimintakulut jäivät talousarviota pienemmiksi, minkä seurauksena toimintakate vahvistui ja oli tilikaudella noin 1,1 milj. euroa. Tilinpäätöksessä kuitenkin todetaan, että merkittävä osa toimialan tuloista on luonteeltaan kertaluonteisia ja suhdanneherkkiä, mikä heikentää tulokehityksen ennakoitavuutta ja altistaa toimialan talouden nopeille muutoksille.

Toiminnallisesti ympäristötoimiala vastasi laajaan ja vaativaan tehtäväkenttään, johon kuuluivat muun muassa maankäytön suunnittelu, rakentamisen ohjaus, kunnallistekniikka, ympäristönsuojelu sekä vesihuoltoon ja jätehuoltoon liittyvät tehtävät. Tilinpäätöksen mukaan kaavoitus- ja tonttutuotantotoiminta eteni pääosin suunnitellusti, ja kunta kykeni hyödyntämään suotuisaa markkinatilannetta maanmyyntitulojen osalta. Samalla todetaan, että rakentamisen suhdanteiden heikkeneminen ja korkotason nousu muodostavat jatkossa merkittävän epävarmuustekijän, joka voi vaikuttaa suoraan sekä maanmyyntituloihin että lupamaksukertymään. Investointien osalta ympäristötoimialaan kohdistui tilinpäätöksen mukaan edelleen huomattavia paineita. Eri-tyisesti kunnallistekniikan, katuverkon ja muun infrastruktuurin ylläpito ja kehittäminen edellyttävät merkittäviä panostuksia myös tulevinä vuosina. Tilinpäätöksessä todetaan, että investointien ja tulorahoituksen välistä tasapainoa ei ole saavutettu koko kunnan tasolla, ja tämä heijastuu myös ympäristötoimialan talouden kestävyysteen.

Ympäristövastuun ja kestävän kehityksen näkökulmasta tilinpäätös tuo esiin useita myönteisiä toimia. Kunnan ilmasto- ja energiatehokkuustyö eteni suunnitellusti ja energiansäästöavoitteista oli saavutettu merkittävä osa. Lisäksi jätehuollon ja vesihuollon ratkaisussa huomioitiin lainsäädännön vaatimukset sekä ympäristöriskien hallinta. Tilinpäätöksessä mainitaan myös ympäristövastuisiin liittyvät varaukset, kuten kaatopaikka-alueiden jälkihoito, jotka osoittavat, että pitkän aikavälin ympäristövelvoitteet on tunnistettu ja huomioitu taloudellisessa raportoinnissa.

Riskienhallinnan näkökulmasta ympäristötoimialaan kohdistuvat keskeiset riskit liittyvät taloudelliseen ennakoitavuuteen, investointien hallintaan sekä toimintaympäristön muutoksiin. Tilinpäätöksen mukaan maanmyyntitulojen ja rakentamisen volyymin vaihtelut voivat nopeasti heikentää toimialan tulopohjaa. Lisäksi infrastruktuurin korjausvelka ja kasvavat ylläpitokustannukset muodostavat pidemmän aikavälin taloudellisen riskin, mikäli investointien priorisointia ja ajoitusta ei sopeuteta kunnan kokonaisrahoituskykyyn.

Talousarvion sitovien erien toteutuminen toimialakohtaisesti vuoden 2025 perusteella

Toimiala	Erä	TA+ muut. 2025	TP 2025	Poikkeama	Ylitys / alitus
Konsernipalvelut	Toimintatuotot	2 427 824	2 502 280	+74 456	Ylitys (tuloarvio)
	Toimintakulut	-12 864 615	-12 841 477	+23 138	Alitus (menot)
	Toimintakate	-10 436 791	-10 339 197	+97 594	Alitus (netto)
Sivistystoimen toimiala	Toimintatuotot	5 856 240	6 864 821	+1 008 581	Ylitys (tuloarvio)
	Toimintakulut	-125 290 382	-126 362 337	-1 071 955	Ylitys (menot)
	Toimintakate	-119 434 142	-119 497 516	-63 374	Ylitys (netto)
Ympäristötoimiala	Toimintatuotot	37 414 179	36 992 333	-421 846	Alitus (tuloarvio)
	Toimintakulut	-39 110 568	-36 432 451	+2 678 117	Alitus (menot)
	Toimintakate	-196 389	1 100 445	+1 296 834	Toteutui merkittävästi talousarviota parempana

Taulukko 3. Nurmijärven kunnan talousarvion toteutuminen toimialoittain.

## 4.4 Nurmijärven Vesi -liikelaitos

Nurmijärven Veden tilikausi 2025 toteutui taloudellisesti vahvasti. Tilikauden ylijäämä oli 3 129 430,34 euroa, mikä ylitti muutetun talousarvion 375 575 eurolla. Liikelylijäämä oli 3 516 727,93 euroa. Lisäksi liikelaitos tuloutti kunnalle peruspääoman korvauksena 162 000 euroa (6 % peruspääomasta), mikä tukee kuntataloutta. Tilinpäätöksen mukaan operatiiviset kustannukset (energia, kemikaalit, palvelujen ostot) alittuivat, mutta henkilöstö- ja sivukulut ylittivät talousarvion.

Toiminnallisesti liikelaitoksen palvelutuotantoa kuvataan laajalla mittaristolla, kuten verkostojen pituudet, käyttöpaikkamäärät, saneerausmäärät sekä veden ja jäteveden volyymit. Tarkastuslautakunta painottaa kriittisen infrastruktuurin näkökulmasta palvelutason säilyttämisen tärkeyttä, joka edellyttää investointi- ja saneerausohjelmien toteutumista suunnitellusti.

Vuonna 2025 investoinnit toteutuivat muutettua talousarviota pienempinä. Vesihuollon rakentamisen investoinneissa toteuma oli -5 664 795 euroa suhteessa muutettuun talousarvioon -6 980 000 euroa (alitusta 1 315 205 euroa). Tilinpäätöksessä alitusta perustellaan hankkeiden etenemisellä ja aikataulumuutoksilla, mutta myös sillä, että osa määrärahoista jäi käyttämättä resurssivajeen vuoksi. Tarkastuslautakunta pitää olennaisena, että investointialituksen vaikutus korjausvelkaan, saneeraustarpeisiin ja toimintavarmuuteen arvioidaan ja raportoidaan selkeästi, koska "alihanketaso" tai "siirtyneet hankkeet" eivät poista tarvetta vaan voivat siirtää riskiä tuleville vuosille.

Sisäisen valvonnan näkökulmasta tarkastuslautakunta kiinnittää erityistä huomiota laskutukseen liittyviin poikkeamiin. Tilinpäätöksessä kuvataan massalaskutuksessa tapahtunut virhe, jossa osa asiakkaista sai poikkeuksellisesti 14 kuukauden arviolaskun kahden kuukauden sijasta ja kuntatasoisessa selonteossa todetaan Veden laskutuksessa havaittuja puutteita, joiden taustalla on prosessi- ja tiedonhallintaongelmia sekä pitkään jatkunut resurssivaje ja haasteelliset sijaisjärjestelyt. Tarkastuslautakunta pitää välttämättömänä, että laskutusprosessin varahenkilöjärjestelyt ja tiedonhallinnan käytännöt saatetaan sellaiselle tasolle, että poikkeamat estetään tai havaitaan ennen asiakas- ja talousvaikutuksia.

### Nurmijärven Vesi -liikelaitos

Osa-alue / mittari	Tavoite (TA / muutettu TA 2025)	Toteuma (TP 2025)	Poikkeama	Tarkastuslautakunnan huomio
Tilikauden yli-/alijäämä	2 753 855	3 129 430	+375 575 (ylitys)	Tulos ylitti tavoitteen selvästi.
Liikelylijäämä	(TA-ylitys raportoitu)	3 516 728	+374 873 (ylitys)	Tuotto merkittävä.
Peruspääoman korvaus (tuloutus kunnalle)	162 000	162 000	0	Toteutui suunnitellusti.
Investoinnit: vesihuollon rakentaminen	-6 980 000	-5 664 795	+1 315 205 (alitus)	Alitus osin resurssivajeperusteinen
Investoinnit: koneet ja kalusto	-220 000	-210 683	+9 317 (alitus)	Pieni alitus.

## 4.5 Aleksia-liikelaitos

Aleksian tilikausi 2025 osoittaa, että tuottotavoitteiden saavuttaminen ei yksin riitä, jos kustannuskehitys ylittää budjetoidun tason. Tilinpäätöksen mukaan liikevaihto ylitti talousarvion 54 259 eurolla ja tuotot olivat 9 380 047 euroa. Samalla toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion 131 612 eurolla ja toimintakulut olivat 9 444 435 euroa. Tilikauden tulos oli alijäämäinen -106 976,72 euroa. Johtokunta esitti alijäämän siirtämistä edellisten tilikausien yli-/alijäämien tilille ja kuntatasoisessa tarkastelussa todetaan ratkaisun liittyvän myös liikelaitoksen kumulatiivisen tulosrajan hallintaan.

Tilinpäätös tuo esiin myös vuoden aikana tehdyt sopeutustoimet, kuten määrärahan vähennykset palvelujen ostoihin sekä palkkakustannuksiin. Lisäksi Aleksia hyvitti ruokapalvelumaksuja sivistystoimialalle. Olennaista on tunnistaa ajoissa ne mahdolliset kustannusten aiheuttajat, jotka selittävät ylityksen. Esimerkiksi elintarvikkeiden hintakehitys ei välttämättä ole ennakoitavissa, mutta henkilöstökulut lähtökohtaisesti ovat. Talousarvion noudattamisen näkökulmasta olennaista on varmistaa, että budjetti ja hinnoittelu reagoivat muutoksiin hallitusti.

Investointien osalta tilinpäätöksessä todetaan, että investointimäärärahaa vähennettiin osavuositarkastuksessa, koska hankintoja ei toteutunut ennakoitavasti, ja että osa hankinnoista toteutettiin käyttötaloudessa investointirajan alittuessa. Kaluston investointitoteuma oli -14 638 euroa suhteessa muutettuun investointitasoon -50 000 euroa, jossa on alitusta 35 362 euroa.

Aleksia -liikelaitoksen tuotot ylittivät talousarvion, mutta kulujen ylitys johti alijäämään. Kehittämistarpeet kohdistuvat kustannus seurannan ja ennakkoinnin vahvistamiseen, hinnoittelun ja suoritehintojen muutosvaikutusten selkeään avaamiseen sekä omaisuudenhallinnan raportoinnin yhtenäistämiseen.

### Aleksia-liikelaitos

Osa-alue / mit-tari	Tavoite (TA / muu-tettu TA 2025)	Toteuma (TP 2025)	Poikkeama	Tarkastuslautakunnan huomio
Liikevaihto / tuotot	9 261 787	9 380 047	+54 259 (ylitys)	Tuotot hieman tavoitetta paremmat.
Toimintakulut	812 823	9 444 435	+131 612 (ylitys)	Kustannusylitys keskeinen syy alijäämään.
Tilikauden yli-/alijäämä	-5 136	-106 977	+101 841 (ylitys)	Alijäämä siirrettiin edellisten tilikausien yli-/alijäämiin.
Investoinnit: kalusto	-50 000	-14 638	+35 362 (alitus)	Hankintoja siirtyi käyttötalouteen investointirajan vuoksi

## 4.6 Konserniyhtiöt

### Nurmijärven Kodit Oy

Nurmijärven Kodit Oy:n tilikauden tulos oli vuonna 2025 ylijäämäinen ja yhtiön perustoiminta pysyi taloudellisesti vakaana. TP 2025:n mukaan yhtiön tulorahoitus riitti kattamaan käyttötalouden menot, mutta rahoituskulut kasvoivat korkotason nousun seurauksena. Vaikka tilikauden tulos ei ollut negatiivinen, tarkastuslautakunta

kiinnittää huomiota siihen, että yhtiön tulevat peruskorjaus- ja investointitarpeet ovat mittavia suhteessa tulokseen ja omaan rahoituskykyyn. Taloudellinen riski ei siten näy vielä täysimääräisesti tuloslaskelmassa, vaan kohdistuu tuleviin vuosiin ja voi realisoitua lisääntyneenä lainatarpeena tai omistajan rahoitustukena.

### **Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo**

Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalon talous oli vuonna 2025 tasapainoinen, ja tilikauden tulos toteutui TP 2025:n mukaan lähellä nollatulosta. Vuokratuotot muodostivat yhtiön keskeisen tulonlähteen ja toteutuivat vakaasti. Talousarvion toteutuminen ei osoita akuuttia rahoitusvajetta, mutta tarkastuslautakunta korostaa, että yhtiön taloudellinen kestävyys perustuu pitkälti kiinteistön teknisen kunnan säilymiseen. Korjausvelan kasvu voi tulevina vuosina heikentää tulosta nopeasti ja edellyttää lisärahoitusta kunnalta.

### **Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14**

Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14:n tilikauden tulos oli TP 2025:n mukaan niukka ja taloudellinen liikkumavara rajallinen. Yhtiön vuokratuotot kattoivat pääosin toimintamenot, mutta ylijäämä jäi vähäiseksi. Talousarvion toteutuminen oli teknisesti hallinnassa, mutta tarkastuslautakunta katsoo riskiksi sen, että yhtiöllä ei ole riittäviä puskurivaroja äkillisten korjaus- tai käyttöasteeseen liittyvien muutosten varalle. Taloudellinen riski kohdistuu siten enemmän tulevaisuuteen kuin tarkasteluvuoteen.

### **Rajamäen Uimahalli Oy**

Rajamäen Uimahalli Oy:n tilikauden tulos oli vuonna 2025 alijäämäinen ilman kunnan tukea ja yhtiön toiminta edellytti TP 2025:n mukaan kunnan toiminta-avustusta. Vaikka tarkkaa euromäärää ei kaikissa kohdissa eritellä, tilinpäätös osoittaa selvästi, ettei yhtiön oma tulorahoitus riitä kattamaan toimintakuluja. Talousarvion toteutuminen osoittaa pysyvää rakenteellista alijäämäisyyttä, mikä muodostaa kunnalle jatkuvan taloudellisen vastuun. Tarkastuslautakunnan näkökulmasta riski on merkittävä, ellei yhtiön asemaa osana palveluverkkoa arvioida strategisesti uudelleen.

### **Nurmijärven Sähkö -konserni**

Nurmijärven Sähkö -konsernin tilikauden tulos oli vuonna 2025 vahvasti ylijäämäinen ja yhtiö kykeni TP 2025:n mukaan maksamaan kunnalle merkittävää osinkoa. Taloudellinen toteutuma ylitti omistajaodotukset, mutta on kuitenkin huomioitava, että tuloskehitys on altis energiamarkkinoiden hintavaihtelulle ja sääntelymuutoksille. Riski ei liity yhtiön tämänhetkiseen kannattavuuteen, vaan siihen, että kunnan talouden tasapainoa rakennetaan liiallisesti osinkotuottojen varaan, mikä heikentää ennakoitavuutta heikommassa markkinatilanteessa.

### **Tytäryhtiöiden tilikauden tuloksen talousarvio ja toteuma**

<b>Tytäryhtiö</b>	<b>Tulos TA 2025</b>	<b>Tulos TP 2025</b>
Kiinteistö Oy Aitohelmi	5 021	17 327
Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14	191	9 264
Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo	-31 938	68 436
Kiinteistö Oy Nurmijärven Liikennepalvelukeskus	3 303	-55 443
Nurmijärven Sähkö -konserni	1 291 463	2 727 538
Nurmijärven Kodit Oy	0	2 300 000
Rajamäen Uimahalli Oy	-660 000	-753 207

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO KONSERNIYHTIÖIDEN TAVOTTEIDEN JA TALOUDEN TOTEUTUMISESTA






Tarkastuslautakunnan näkökulmasta Nurmijärven kunnan tytäryhtiöiden toiminta ja talous olivat vuonna 2025 kokonaisuutena hallinnassa, mutta konserniin sisältyy edelleen merkittäviä taloudellisia eroja ja riskejä. Vahvimmat yhtiöt, erityisesti Nurmijärven Sähkö Oy, tukevat konsernin vakautta, kun taas velkaisemmat ja heikommin kannattavat yhtiöt, kuten Rajamäen Uimahalli Oy, lisäävät kunnan talouteen kohdistuvia paineita ja edellyttävät omistajaohjaukselta aiempaa tarkempaa seuraamista. Tilikaudella tehdyt pääomajärjestelyt paransivat yksittäisten yhtiöiden taseasemia, mutta eivät poista rakenteellisia kannattavuusongelmia. Jatkossa kunnan tulee asettaa tytäryhtiöille taloudellisesti realistiset tavoitteet, vahvistaa konsernivalvontaa ja rajata riskinottoa, jotta tytäryhtiötoiminta tukee nykyistä paremmin kunnan kokonaisvaltaista talouden tasapainottamista.

## 5 Toimialojen tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi


Tarkastuslautakunta on arvioinut vuoden 2025 tuloksellisuuden toteutumista toimialakohtaisesti. Vuoden 2025 arviointia on vaikeuttanut raportointikäytännöt, joissa tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan useissa eri asiakirjoissa. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että hyvän hallinnon näkökulmasta julkiset asiakirjat pitää olla saavutettavia ja tiedon hajauttaminen usealle asiakirjalle ei edistä hyvän hallinnon periaatteita.

### Konsernipalvelut




#### Toteutuneet tavoitteet

	Uuden kuntastrategian (2025–2030) valmistelu ja hyväksyminen sekä toimeenpanon käynnistäminen.
	Toimielinrakenteen ja hallintosäännön uudistaminen uuden valtuustokauden alussa.
	Taloushallinnon järjestelmä uudistuksen käyttöönotto suunnitellusti.
	TE2025-uudistuksen toimeenpanon käynnistyminen ja yhteistyön rakentaminen työllisyysalueen kanssa.
	Nurmijärvi 250 -juhlavuoden suunnittelu ja toteutus.

#### Ei toteutuneet tavoitteet







	Kaikkien strategisten kehittämistoimenpiteiden täysimääräinen jalkauttaminen ei vielä toteutunut (strategia hyväksyttiin vasta lokakuussa).
---	---

### Tavoitteet, joita ei voida arvioida






	SUUNTA-ohjelman laatiminen ja strategisen johtamisen mallin vakiinnuttaminen.
	Kestävän kasvun ohjelman valmistelu (siirtyy vuodelle 2026).
	Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuleva kilpailutus (riippuu hankintalain muutoksista).

### Sivistys- ja hyvinvointitoimiala





#### Toteutuneet tavoitteet

	Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen: kouluterveyskyselyssä useita myönteisiä kehityssuuntia (osallisuus, harrastaminen, kiusaamisen ja häirinnän väheneminen).
	Harrastamisen Suomen mallin laajentaminen (Nurmijärvi harrastaa).
	Hyvää liikkeellä -hankkeen ja hyvinvointipedagogiikan vakiintuminen osaksi arkea.
	Uusien koulu- ja päiväkotitilojen käyttöönotot (Seitsemän veljeksien koulu, Kaikumetsä).
	Kohtaamispaikkatoiminnan ja liikkuvan nuorisotyön (Walkers / Wauto) kehittäminen.
	Juhlavuoden laaja toteutus toimialan palveluissa (kirjastot, kulttuuri, nuoriso, liikunta).

#### Ei toteutuneet tavoitteet




	Varhaiskasvatuksen ja opetuksen henkilöstön saatavuustavoitteet eivät toteutuneet (erityisesti kelpoiset opettajat ja erityisopettajat).
	Osallistumisasteen kasvu alle 3-vuotiaissa lisäsi kustannuksia yli ennakoidun.
	Osa kouluterveyskyselyn kehittämiskohteista (liikunta, aamupala, kouluruokailu, nikotiinituotteet) ei edennyt toivotulla tavalla.
	Teaviisarin hyte-indikaattoreiden mukaan Nurmijärven lukion tietoja ei ole raportoitu Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle.
	

### Tavoitteet, joita ei voida arvioida



	Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen täysimääräinen toimeenpano (voimaan 1.8.2025).
	Palveluverkkosuunnitelmat Kirkonkylässä ja Rajamäessä.
	Väistötiloista pysyviin ratkaisuihin siirtyminen varhaiskasvatuksessa.
	Uuden varhaiskasvatuksen palvelusetelilain vaikutusten arviointi (voimaan 2026).

## Ympäristötoimiala




### Toteutuneet tavoitteet

	Toimialan nettomenot alittuivat
	Useimmat investointikohteet ja kunnallistekniset hankkeet etenivät suunnitellusti.
	Energiatehokkuustavoitteiden toteutuminen (noin 90 % tavoitellusta säästöstä).

### Ei toteutuneet tavoitteet

	Rakennuslupa- ja kaivuulupaprosessien sujuvuudessa ilmeni puutteita (tunnistettu sisäisen valvonnan havaintona).
	Myyntivoittoiin ja maanmyyntiin liittyvät tavoitteet jäivät osin saavuttamatta.

### Tavoitteet, joita ei voida arvioida

	Joukkoliikenteen tulevan järjestämistavan ratkaisu.
	Kirkonkylän puhdistamoon ja vesihuollon suuriin investointeihin liittyvät ratkaisut.
	Ilmastotyön uuden sopimuskauden (2026–2035) linjaukset.

#### TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO TULOKSELLISUUDEN TOTEUTUMISESTA

Nurmijärven kunnan toimialojen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat vuonna 2025 kokonaisuutena pääosin, erityisesti palvelujen laadun, osallisuuden ja strategisten uudistusten osalta. Merkittävimmät puutteet liittyivät henkilöstön saatavuuteen, kustannuspaineisiin sekä laajoihin rakenteellisiin uudistuksiin, joiden vaikutukset ulottuvat useammalle vuodelle. Useat keskeiset tavoitteet, kuten palvelurakennemuutoksiin, oppimisen tuen uudistukseen ja talouden sopeuttamiseen liittyen, ovat luonteeltaan monivuotisia eikä niiden toteutumista voida vielä lopullisesti arvioida.

## 6 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

HYTE-kerroin on kuntien valtionosuuteen sisältyvä kannustin, jolla ohjataan ja palkitaan kuntia vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sote-uudistuksen jälkeen. Vaikka sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille vuonna 2023, vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyi kunnilla.

HYTE-kerroin perustuu 20 indikaattoriin, joista osa kuvaa kunnan HYTE-työn rakenteita, johtamista ja toimintatapoja ja osa väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtunutta muutosta. Indikaattorit kattavat muun muassa perusopetuksen, liikunnan, kulttuurin ja kuntajohdon sekä eri ikäryhmien hyvinvoinnin kehityksen. Valtio arvioi kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä sekä tekemisen että aikaansaatuisten vaikutusten näkökulmasta. Näin HYTE-kerroin ohjaa kuntia kehittämään rakenteita, johtamista ja käytännön toimenpiteitä tavalla, joka tukee pitkäjänteisesti kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Valtuuston viime keväänä hyväksymän (KV 16.04.2025 §31) Nurmijärven kunnan hyvinvointikertomuksen 2020–2024 perusteella HYTE-kertoimen kannalta keskeiset haasteet liittyvät elintapoihin, mielenterveyteen, osallisuuteen, turvallisuuteen sekä ikäryhmittäin eriytyvään toimintakykyyn ja palvelujen saavutettavuuteen. Useissa HYTE-indikaattoreissa riskitekijät ovat pitkäkestoisia ja koskettavat laajoja väestöryhmiä, mikä korostaa ennaltaehkäisevän ja poikkihallinnollisen HYTE-työn merkitystä.

Hyvinvointikertomuksen mukaan elintapoihin ja toimintakykyyn liittyvissä indikaattoreissa merkittävin haaste on kuntalaisten vähäinen liikkuminen. Terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien osuus on korkea sekä työikäisillä että ikäihmisillä, ja nuorten kohdalla fyysisen toimintakyvyn heikkeneminen näkyy jo perusopetusiässä. Liikkumattomuus lisää sairastavuuden, toimintakyvyn alenemisen ja palvelutarpeen riskiä, mikä heijastuu suoraan HYTE-kertoimen vaikuttavuusperusteisiin.

Mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvissä indikaattoreissa korostuvat lasten ja nuorten lisääntynyt ahdistuneisuus sekä yksinäisyyden kokemusten yleistyminen eri ikäryhmissä. Nuorten aikuisten kohdalla mielenterveyden kuormitus kytkeytyy usein työttömyyteen, koulutuksen ulkopuolelle jäämiseen ja taloudelliseen epävarmuuteen. Nämä tekijät heikentävät osallisuutta ja työ- ja toimintakykyä, mikä heijastuu HYTE-kertoimen keskeisiin hyvinvointimuuttujiin.

Osallisuutta koskeissa indikaattoreissa haasteena on osan väestöstä kokema heikko osallisuuden tunne, erityisesti työikäisillä ja ikäihmisillä. Yksinäisyys ja vähäinen osallistuminen lisäävät syrjäytymisriskiä ja heikentävät koettua hyvinvointia, vaikka kunnassa on tarjolla vapaaehtoistoimintaa ja yhteisöllisiä rakenteita. Osallisuuden vahvistaminen on siten keskeinen HYTE-kertoimeen vaikuttava kehittämiskohde.

Turvallisuuteen liittyvissä indikaattoreissa merkittävä haaste on fyysisen ja henkisen lähisuhdeväkivallan esiintyvyys, joka on erityisesti naisilla korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Lisäksi lapsiperheissä esiintyvä kiusaaminen ja henkinen väkivalta heikentävät lasten turvallisuuden tunnetta ja lisäävät mielenterveysriskejä, joilla on pitkän aikavälin vaikutuksia hyvinvointiin.

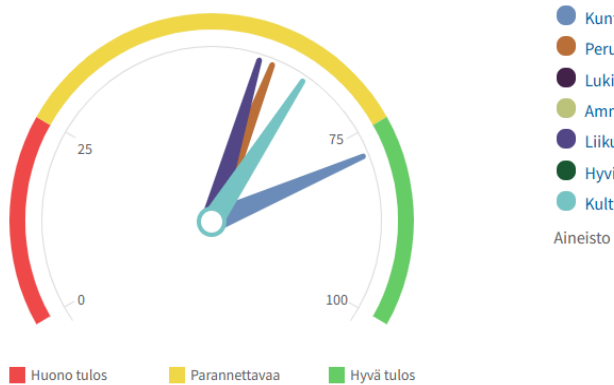
Palvelujen saavutettavuuden ja arjen sujuvuuden indikaattoreissa ikäihmisten kokemus riittämättömästä avusta sekä laajat haasteet sähköisten palvelujen käytössä nousevat keskeisiksi HYTE-riskitekijöiksi. Digipalveluihin liittyvät esteet heikentävät osallisuutta ja yhdenvertaista palveluihin pääsyä sekä lisäävät avun tarpeen kasaantumista.

Hyvinvointikertomuksen 2020–2024 mukaan HYTE-kertoimen kannalta keskeiset haasteet muodostuvat liikkumattomuuden, mielenterveyden kuormituksen, osallisuuden puutteen, lähisuhdeväkivallan sekä ikääntyneiden palvelujen saavutettavuuden yhteisvaikutuksesta. Näihin vastaaminen edellyttää systemaattista HYTE-johtamista, varhaista puuttumista ja kunnan, hyvinvointialueen sekä kolmannen sektorin tiivistä yhteistyötä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksia raportoidaan TEAviisarin vertailutietojärjestelmän kautta

Tarkastuslautakunta pitää mahdollisena, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä mittaavissa indikaattoreissa on tapahtunut muutosta Hyvinvointikertomuksen 2020–2024 julkaisun jälkeen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kerää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mittaamiseen liittyviä tietoja siten, että parittomien vuosien keväisin kerätään tietoja kuntajohdosta ja kulttuurista, jotka päivitetään TEAviisariin syksyllä. Parittomien vuosien syksyisin kerätään tietoja peruskouluista, jotka päivitetään TEAviisariin keväällä. Parillisten vuosien keväisin kerätään tietoja liikunnasta ja hyvinvointialueilta. Nämä tiedot päivitetään TEAviisariin syksyisin. Parillisten vuosien

syksyisin kerätään tietoja lukioista ja ammatillisesta koulutuksesta, jotka puolestaan päivitetään TEAvisariin seuraavana keväänä. THL:n tietojen keräämistavasta johtuu, että vain osa TEAvisarin sektoreiden tiedoista päivittyy puolivuositain. Tästä johtuu, että kunnan mahdollisesti hyvinvointia ja terveyttä edistävyyttä korjaavat toimenpiteet tulevat näkymään vasta viiveellä tiedonkeruun sykleistä johtuen.

### Kaikki sektorit : Nurmijärvi 2025



Pisteet	Nurmijärvi	Helsinki-Uusimaa
<b>Kaikki sektorit</b>	66	72
Kuntajohto	78	90
Perusopetus	59	62
Lukiokoulutus	..	69
Ammatillinen koulutus	..	65
Liikunta	57	69
Hyvinvointialueet	..	65
Kulttuuri	64	77

Kunta	HYTE € / asukas 2025
Järvenpää	22,47
Tuusula	20,69
Kirkkonummi	20,12
Porvoo	20,01
<b>Nurmijärvi</b>	<b>19,75</b>
Vihti	19,71
Kerava	19,53
Hyvinkää	18,77
Lohja	18,20
Sipoo	18,07

Verrattaessa Nurmijärven tulosta vertaa muihin kuntiin, Nurmijärven HYTE-lisäosan taso asukasta kohden asettuu verokkijoukon keskiryhmään. (lähde: vm.fi)

Kuvio 4. Nurmijärven kunnan Hyte-kertoimen sektoreiden tulokset 2025 (lähde: teaviisari.fi)

Kuvan (TEAvisari, aineisto päivitetty 19.12.2025) perusteella Nurmijärven kunnan kokonaistulos sijoittuu pääosin "parannettavaa"-tasolle (TEAvisarin luokittelu: 0–25 huono, 25–75 parannettavaa, 75–100 hyvä), kun taas kuntajohto erottuu vahvempana ja ylittää "hyvä"-tasolle; muiden kuvassa esitettyjen sektoreiden osalta kokonaiskuva jää keltaiselle alueelle ja vertailussa Nurmijärvi näyttää jäävän kokonaisuutena verrokkeja (Helsinki-Uusimaa/koko maa) matalammaksi, mikä viittaa siihen, että hyte-työn rakenteissa ja käytännöissä on edelleen kehittämistä erityisesti toimialoilla, vaikka yksikään esitetty sektori ei näyttäisi olevan "huono"-luokassa. Samalla HYTE-kertoimen toteuma voidaan konkretisoida euromääräisenä valtionosuuden lisäosana: teillä olevan vertailutaulukon mukaan Nurmijärven HYTE-osuus on vuonna 2025 19,75 €/asukas, mikä asettuu Uudenmaan kuntavertailussa kilpailukykyiseksi, vaikka TEAvisarin pistetaso ei kautta linjan yllä "hyvä"-alueelle.

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMISESTÄ

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kunta vahvistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategista ja riskiperusteista johtamista siten, että keskeiset HYTE-riskit tunnistetaan poikkihallinnollisesti ja niihin kohdennetaan vaikuttavuuteen perustuvia toimenpiteitä. HYTE-työn vastuunjako ja johtamisrakenteita tulee selkeyttää. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tietopyyntöön vastaaminen vaikuttaa suoraan kunnan saamaan valtionosuuden lisäosaan negatiivisesti.

## 7 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Vuoden 2025 tilinpäätöksen mukaan Nurmijärven kunnassa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan rakenteet ovat tilikaudella 2025 pääosin asianmukaisesti järjestetyt ja muodollisesti kuntalain vaatimukset täyttävät. Sisäinen valvonta on kiinnitetty osaksi kunnan johtamisjärjestelmää ja sitä ohjaavat hallintosääntö, kunnanhallituksen hyväksymä sisäisen valvonnan ohje, konserniohje sekä talousarvion täytäntöönpano- ja hankintaohjeet. Vastuut on määritelty luottamushenkilöjohdolle ja viranhaltijajohdolle, mutta samalla sisäinen valvonta on perustellusti ulotettu koko henkilöstöä koskevaksi velvollisuudeksi. Rakenteellisesti ja ohjeistuksen tasolla kunnan järjestelmä on siten tarkoituksenmukainen.

Riskienhallinnan tueksi kunta hyödyntää Qreformin Rego-järjestelmää, jonka avulla riskien tunnistaminen, arviointi ja seuranta on systematisoitu. Riskit on luokiteltu strategisiin, taloudellisiin, toiminnallisiin ja vahinkoriskeihin ja arviointi perustuu todennäköisyyden ja vaikutusten tarkasteluun. Tämä vastaa kuntasektorin yleisiä hyviä käytäntöjä ja luo edellytykset riskiperusteiselle johtamiselle. Pelkkä järjestelmän olemassaolo ei kuitenkaan vielä takaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vaikuttavuutta, vaan ratkaisevaa on sen johdonmukainen käyttö arjen johtamisessa ja seurannassa.

Tilikauden 2025 tapahtumat osoittavat, että sisäisen valvonnan käytännön toimivuudessa on edelleen merkittäviä kehittämistarpeita. Kunnan oman arvion mukaan sisäisen valvonnan taso on korkeintaan tyydyttävä, ja tätä arviota tukevat tilikaudella havaitut konkreettiset puutteet. Erityisesti ympäristötoimialalla ilmenneet Nurmijärven Veden laskutukseen liittyvät pitkäkestoiset prosessi- ja tiedonhallintaongelmat osoittavat, ettei sisäinen valvonta kaikilta osin toiminut riittävän ennakoivasti. Puutteet liittyivät henkilöstöressurssien riittämättömyyteen, sijaisjärjestelyihin sekä keskeisten prosessien haavoittuvuuteen. Vaikka tilanteeseen reagoitiin ja johto toi asian päätöksentekijöiden tietoon, tapaus paljastaa valvontajärjestelmän rakenteellisen ongelmakohtan silloin, kun toiminta nojaa liiaksi yksittäisiin henkilöihin tai manuaalisiin menettelyihin.

Myös aiempina vuosina havaitut kaivuulupaprosesseihin liittyneet puutteet, joita on vuosina 2023–2024 korjattu, vahvistavat kokonaiskuvaa siitä, että sisäisessä valvonnassa on ollut kehittämistarpeita. Vuonna 2025 käyttöön otetut tarkennetut ohjeistukset ja tehostettu seuranta ovat oikeansuuntaisia toimia, mutta ne eivät poista tarvetta vahvistaa sisäistä valvontaa konsernitason tasolla ja ennakoivasti.

Riskeistä keskeisimpiä ovat kunnan kiinteistöjen kuntoon ja sisäilmaongelmiin liittyvät riskit, lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehitys sekä omistajaohjauksen onnistuminen kuntakonsernissa. Taloudelliset riskit liittyvät erityisesti korkeaan velkaantuneisuuteen, korkotason muutoksiin, investointipaineisiin sekä taseen ylijäämäpuskurin mahdolliseen heikkenemiseen. Toiminnalliset riskit korostuvat tietojärjestelmien toimintavarmuudessa, henkilöstön saatavuudessa ja kuormituksessa sekä päätöksenteon ja valmistelun toimivuudessa. Vahinkoriskejä on

hallittu kattavalla vakuutusturvalla, eikä tilikaudella 2025 realisoitunut merkittäviä henkilö- tai omaisuusvahinkoja.

Tarkastuslautakunta arvioi, että Nurmijärven kunnassa sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät lakisääteiset vähimmäisvaatimukset, mutta järjestelmän vaikuttavuus ei vielä täysin vastaa kunnan riskien määrää ja toimintaympäristön vaativuutta. Erityisesti sisäisen valvonnan ennakoivaa luonnetta, kuntatason riskienarvioinnin vuosikelloa, esihenkilöiden osaamista sekä sisäisen tarkastuksen roolia tulee vahvistaa. Tilinpäätöksessä esitetyt vuoden 2026 kehittämistoimenpiteet ovat perusteltuja ja oikeansuuntaisia, mutta niiden toteutumista ja vaikutuksia on syytä seurata systemaattisesti osana tarkastuslautakunnan arviointityötä.

#### **TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO SISÄISESTÄ VALVONNASTA JA RISKIENHALLINNASTA**

**Tarkastuslautakunta huomauttaa, että vaikka Nurmijärven kunnassa sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät lakisääteiset vähimmäisvaatimukset, riskienhallinta ei voi perustua pysyvään olotilaan, vaan sen pitää elää suhteessa toimintaympäristömuutoksiin. Tarkastuslautakunta suosittaakin määräajoin toistuvaa riskienkartoitusta, jossa päivitetään kunnan ja kuntakonsernin riskitilanne kulloinkin ajankohtaiseen toimintaympäristöön sopivaksi.**

## 8 Henkilöstö

Nurmijärven kunnan henkilöstömäärä on jatkanut vuoden 2025 aikana maltillista vähenemistä. Vuoden 2025 lopussa kunnan palveluksessa oli 1 689 henkilöä, eli 9 henkilöä vähemmän kuin edellisellä vuonna ja henkilöstömäärä aleni 0,5 prosenttia. Henkilöstötyövuosilla mitattuna kokonaisresurssi pysyi kuitenkin varsin vakaana, sillä HTV2 oli 1 623,6. Vakinaisen henkilöstön osuus oli 76 prosenttia ja määräaikaisten 24 prosenttia, eikä henkilöstörakenteessa tapahtunut olennaisia muutoksia. Henkilöstön keski-ikä nousi edelleen hieman 47,4 vuoteen ja suurimman ikäryhmän muodostivat 55–59-vuotiaat. Ikäryhmien jakauma korostaa lähivuosien eläköitymiseen varautumisen merkitystä henkilöstösuunnittelussa.

Sairauspoissaolojen määrä jatkoi hienoista laskuaan ja poissaoloja kertyi keskimäärin 17,9 kalenteripäivää HTV2:ta kohden, kun vastaava luku edellisvuonna oli 18,2 päivää. Sairauspoissaoloprosentti oli 4,72. Toimialojen välillä havaittiin kuitenkin merkittäviä eroja, sillä erityisesti Aleksia-liikelaitoksessa ja Nurmijärven Vesi-liikelaitoksessa poissaolotaso oli selvästi keskiarvoa korkeampi, kun taas konsernipalveluissa poissaolot olivat vähäisempiä. Sairauspoissaolojen laskennallinen kokonaiskustannus oli vuonna 2025 noin 2,54 miljoonaa euroa ja kustannukset kasvoivat hieman edellisvuoteen verrattuna. Työterveyshuollon tilastojen perusteella sairauspoissaolojen keskeisimmät syyryhmät olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä psyykkiset syyt, joista edellisten osuus oli 37,5 prosenttia ja jälkimmäisten 33,5 prosenttia. Psykkisistä syistä johtuvien poissaolojen osuus on vähentynyt aiempiin vuosiin verrattuna, mutta fyysiseen kuormitukseen liittyvät sairaudet säilyvät merkittävänä poissaolojen aiheuttajana etenkin kuormittavissa työtehtävissä.

Henkilöstökyselyn tulosten perusteella henkilöstötyytyväisyysindeksi nousi 3,9:ään asteikolla 1–5, edellisvuoden tason ollessa 3,8. Korkeimmat arvot kohdistuivat tasa-arvoiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun, esihenkilötyöhön sekä työn sisältöön, kun taas työkuormitukseen, työhyvinvointiin, työtilojen kuntoon ja viestinnän

avoimuuteen liittyvät asiat nousivat esiin kehittämiskohteina. Hyvinvointia kuvaavan osa-alueen arvosana pysyi ennallaan 3,6:ssa, mikä viittaa kuormitustekijöiden jatkumiseen henkilöstön arjessa.

Henkilöstökustannukset kasvoivat vuonna 2025 edellisvuoteen verrattuna, ja kokonaiskustannukset olivat 87,3 miljoonaa euroa, kasvua 3,4 prosenttia. Maksettujen palkkojen määrä oli 71,9 miljoonaa euroa ja nousi 1,4 prosenttia, kehityksen taustalla ollessa erityisesti kunta-alan palkkatkaisu sekä siirtyminen tasopalkkajärjestelmään. Peruspalkkojen ja lisien kasvu lisäsi kustannuspaineita, ja niiden arvioidaan jatkuvan myös tulevina vuosina voimassa olevan sopimuskauden aikana.

#### **TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIO HENKILÖSTÖPOLITIIKAN TOTEUTUMISESTA**

**Henkilöstön ikärakenne painottuu edelleen vanhempiin ikäluokkiin, ja keski-ikäen nousu lisää eläköitymisestä aiheutuvia osaamis- ja henkilöstöriskejä lähivuosina. Sairauspoissaolot ovat kokonaisuutena hieman vähentyneet, mutta toimialojen väliset erot ovat huomattavia, ja poissaoloista aiheutuvat kustannukset pysyvät merkittävinä. Tarkastuslautakunta pitää tarpeellisena, että henkilöstösuunnittelussa vahvistetaan ennakointia erityisesti eläköitymisen vaikutusten hallitsemiseksi ja kriittisen osaamisen turvaamiseksi. Sairauspoissaolojen hallintaa tulee edelleen kehittää kohdentamalla työkykyjohtamisen toimenpiteitä niihin toimialoihin ja yksiköihin, joissa poissaolot ja niistä aiheutuvat kustannukset ovat keskimääräistä korkeampia.**

## 9 Muut havainnot

### **Hankintavaltuuksiin liittyvä riski**

Nurmijärven hankintaohjeen mukaan yksittäisille viranhaltijoille (tulosaluepäälliköt, toimialajohtajat, talousjohtaja, kunnanjohtaja) on annettu merkittävät hankintavaltuudet jopa satoihin tuhansiin tai miljooniin euroihin asti. Kun merkittävät hankinnat voidaan tehdä viranhaltijapäätöksinä ilman kollektiivista päätöksentekoa, taloudellinen riski keskittyy yksittäisten henkilöiden ratkaisuihin. Virhearviot hankinnan tarpeellisuudesta, laajuudesta tai kustannuksista voivat johtaa merkittäviin ja vaikeasti peruttaviin taloudellisiin vaikutuksiin, erityisesti tilanteissa, joissa kyse on pitkäkestoisista sopimuksista, optioista tai toistuvista ostoista.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että valtuusto arvioi viranhaltijoille delegoituja hankintavaltuuksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta. Erityisesti merkittävässä ja strategisesti tärkeissä hankinnoissa tulisi vahvistaa ennakoivalvontaa ja kaksoiskontrollia esimerkiksi edellyttämällä keskitettyä hankinta- ja riskienarviointia, lautakunta- tai kunnanhallitustason informointia, taikka erillistä riskiperusteista hyväksymismenettelyä. Lisäksi valtuusto voisi edellyttää, että suorahankinnoista ja toistuvista pienhankinnoista raportoidaan säännöllisesti kuntatasoisesti, jotta kokonaisriskit ja hankintojen yhteisvaikutukset ovat päätöksenteon kannalta läpinäkyviä. Näillä toimenpiteillä voidaan vähentää taloudelliseen, eettiseen ja maineeseen liittyvää riskiä sekä vahvistaa luottamusta hankintatoimen päätöksentekoon.

### **Kiinteistöomaisuuteen liittyvä riski**

Nurmijärven kunnan kiinteistöomaisuudesta huolehtiminen on viime tilikausien aikana muodostunut keskeiseksi taloudelliseksi ja toiminnalliseksi kysymykseksi, sillä kiinteistökantaa rasittavat merkittävät korjausvelka, sisäilmaongelmat sekä laajat investointitarpeet, jotka ovat johtaneet väistötilojen käyttöön, rakennusten purkuihin ja uusiin uudis- ja vuokrakohteisiin. Kunta on tunnistanut tilanteen riskit ja käynnistänyt oikeansuuntaisia

toimenpiteitä, kuten kiinteistöistä luopumisia, rakennemuutosohjelman toteuttamista, tilojen käytön tehostamista ja monikäyttöisyyden huomioimista uusissa hankkeissa, mutta toistaiseksi saavutetut taloudelliset hyödyt ovat jääneet suhteellisen vähäisiksi verrattuna kiinteistöomaisuuden mittakaavaan ja tuleviin investointipaineisiin. Kiinteistöhankeisiin liittyvä velkarahoitus kasvattaa kunnan lainakantaa ja korkoriskiä, mikä korostaa tarvetta sitoa kiinteistöpoliittiset ratkaisut entistä tiukemmin palveluverkon todelliseen tarpeeseen, väestökehitykseen ja kunnan taloudelliseen kantokykyyn. Kunnalla on lakisääteisten palveluvelvoitteiden vuoksi pakko järjestää tilat joka tapauksessa palveluiden tuottamista varten. Jos kunnan omistamat kiinteistöt eivät kuntosaa vuoksi tähän sovellu, pitää palveluiden tuottamiselle järjestää väistötilat, joka väistämättä tarkoittaa lisäkuluja kunnalle tilavuokrien muodossa. Nurmijärven kunta maksoi väistötiloista vuokraa ja tilojen muokkauksesta aiheutuneita kustannuksia vuonna 2024 yhteensä 1,7 milj. euroa. Vuonna 2025 vastaava kustannus oli noussut 3,7 milj. euroon.

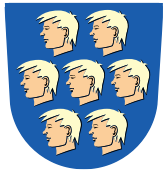
Tarkastuslautakunnan huomauttaa, että kiinteistöomaisuuden hallintaa tulee vahvistaa pitkäjänteisellä ja systemaattisella otteella, jossa painopiste siirtyy ennakoiwaan kunnossapitoon, ajoissa tehtäviin luopumispäätöksiin sekä investointien tiukkaan priorisointiin, jotta kiinteistöihin liittyvät taloudelliset ja toiminnalliset riskit eivät jatkossa realisoidu hallitsemattomina kustannus- ja velkariskeinä.

## 10 Tarkastuslautakunnan kysymykset kunnanhallitukselle

Kuntalain 410/2015 §121: n mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheutta. Alla on numeroituna kysymykset, joihin tarkastuslautakunta odottaa kunnanhallitukselta vastauksia.

- 1. Nurmijärven kunnan väistötilakustannukset ovat kasvaneet merkittävästi. Tarkastuslautakunta kysyykin:*
  - *Vastaako Nurmijärven kunnan käytössä ja omistuksessa olevien kiinteistöjen määrä ja rakenne väestön määrän, ikärakenteen sekä muuttuvien palvelutarpeiden kehitystä?*
  - *Ovatko kunnan kiinteistöihin kohdistuvat investoinnit mitoitettu väestönkehityksen ja pitkän aikavälin palvelutarpeiden perusteella, vai ohjaavatko investointipäätöksiä ensisijaisesti yksittäisten kohteiden tekninen kunto ja lyhyen aikavälin paineet?*
  - *Kohdennetaanko korjausinvestoinnit sellaisiin kiinteistöihin, jotka ovat palveluverkon näkökulmasta tarkoituksenmukaisia, vai sitovatko korjausvelka ja sisäilmaongelmat resursseja kohteisiin, joista tulisi harkita luopumista?*
- 2. Onko kunnassa selkeästi määritelty, miten vastuut HYTE-kertoimeen liittyvien tietopyyntöjen tuottamisesta, koordinaatiosta ja raportoinnista jakautuvat toimialojen, keskushallinnon ja hyvinvointityön kesken?*
- 3. Onko kunnassa kartoitettu riskejä, mitä liittyy hankintavaltuuksien rajoihin ja vastuisiin ja varmistavatko nykyiset sisäisen valvonnan käytännöt sen, että hankinnat toteutetaan päätösten, hankintaohjeiden ja talousarvion mukaisesti sekä että poikkeamiin puututaan systemaattisesti?*

4. *Onko kunnalla riittävät ja systemaattisesti käytössä olevat keinot tunnistaa ja hallita henkilöstöön liittyviä keskeisiä riskejä, kuten ikärakenteen vinoutumisesta ja eläköitymisestä aiheutuvat osaamisriskit, sairauspoissaoloihin ja työkuormitukseen liittyvät riskit, sekä rekrytoinnin ja henkilöstön saatavuuden haasteet ja onko riskienhallinta kytkeyty henkilöstösuunnitteluun ja talouden pitkän aikavälin ohjaukseen?*
  
5. *Tilinpäätöksen perusteella kunnan toiminnallisten tavoitteiden, niitä koskevien mittareiden ja raportoidun toteuman välillä on havaittavissa paikoin epäsuhtaa. Kaikissa tapauksissa asetettu tavoite, valittu mittari ja toteuman kuvaus eivät kohdistu selkeästi samaan asiaan, mikä vaikeuttaa tavoitteiden toteutumisen, toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden luotettavaa arviointia. Tarkastuslautakunta kysyykin, voisiko tavoitteiden asetantaa kehittää siten, että se tuottaisi selkeästi hyödynnettävää tietoa päätöksenteon tueksi.*



## 11 Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin lokakuun loppuun 2026 mennessä.

Kunnan tilintarkastaja on esittänyt vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisten toimielinten jäsenille sekä viranhaltijoille. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää valtuustolle, että vuoden 2025 tilinpäätös hyväksytään ja kunnan taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtävälalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.–31.12.2025.

Nurmijärvellä 26.5.2026

Merja Winha-Järvinen  
puheenjohtaja

Valtteri Hartikainen  
varapuheenjohtaja

Osmo Suominen  
jäsen

Tuulia Paulanto  
jäsen

Niklas Meri  
jäsen

Anne Koskela  
jäsen

Pauli Hyyrynen  
jäsen